

BEDEN EğİTİMİ ğRETMENLERİNİN OKUL YÖNETİMİYLE YAşADIğI PROBLEMLER

The Problems Of Physical Education Teachers Face With School Administration

Prof. Dr. Recep KÜRKÜ

Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi ,Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Amasya/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2508-5701>

Doç. Dr. Adem BAYAR

Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Amasya/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8693-9523>

Ferhat AYDOğDU

Amasya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans ğrencisi, Amasya/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8062-7580>

ABSTRACT

Bu çalışmanın amacı, beden eğitimi ğretmenlerinin okul yönetimiyle yaşadığı problemleri belirlemek ve bu problemlere ilişkin çözüm yollarını derinlemesine incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmacılar çalışma boyunca; "Problem kavramının tanımı nedir?" Beden Eğitimi ğretmenlerinin okul yönetimi ile karşılaştığı sorunlar nelerdir? ve "Okul yönetimi ile karşılaşılan problemlerin üstesinden gelinmesi için neler yapılmalıdır?" sorularına yanıt aramışlardır. Bu çalışmada, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu en az 5 yıldır beden eğitimi ğretmenliği görevini sürdüren 8 ğretmen oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış mülakat yöntemi ile elde edilen veriler, betimleyici bakış açısına göre analiz edilmiştir. Buna göre çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenleri, en çoktan aza doğru, problemi; çözüm, algı ve tutum olarak, okul yönetimi ile karşılaştığı sorunları; engel, bilinçsiz tepki, yetersiz ders saati ve dersin işgali olarak, karşılaşılan problemlerin üstesinden gelinmesine yönelik çözüm yollarını ise; iletişim, öğrenciye grelik, çözüm, spor ve sanata teşvik, adil yönetim, gelişim, profesyonel anlayış ve kalite, nitelik, denetleme, alıştay ve çözüm olarak kategorize etmişlerdir. Bulgular doğrultusunda araştırmacılar; okul yönetici niteliklerinin, eğitimin amaçlarına, felsefesine, kalitesine ve yapısına uygun standartlara taşınması, okul yöneticilerinin, kişisel gelişim, iletişim, ğrenci ilgi ve özellikleri, ğretmen ilişkileri ve yöneticilik gibi alanlarda eğitim görmesi, sporun ve beden eğitimi dersinin neden var olduğu, önemi, kazanımları ve eğitim sistemi içinde yeri hakkında spor alanında uzman kişilerden seminerler alması gibi birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Sonuç olarak Beden Eğitimi derslerinin daha verimli geçebilmesi için okul yöneticilerinin Beden Eğitimi dersine ve öğretmenlerine yönelik daha çok bilinçli ve destekçi hareket etmeleri gerektiği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Problem, Beden Eğitimi Dersi, ğretmen, Okul Yönetimi

ÖZET

The aim of this research is to determine the problems that physical education teachers experience with school administration and to find some solutions to these problems in depth. For this aim, the researchers address the following questions throughout the research; "What is the definition of problem concept?" What problems do physical education teachers face with school administration?, and "What should be done to overcome these problems?". This research has been conducted by phenomenological research design which is a qualitative research approach. The study group of this research consists of 8 teachers who have been working as a physical education teacher for at least 5 years. The data obtained by the semi-structured interview method has been analyzed by the descriptive perspective. Accordingly, the participants have identified problem as a solution, perception, and attitude. They have stated the problems faced by the school administration as for the obstacle, unconscious reaction, insufficient lesson time, and occupation of the lesson. They also have offered the following solutions; communication, categorization as a relative to the student, solution, sports and arts, fair administration, development, professional understanding and quality, quality, supervision, workshop and solution. In line with the findings, the researchers have reached some recommendations. These are; bringing school administrators qualities to standards suitable for the aims, philosophy, quality, and structure of education, school administrators' education in areas such as personal development, communication, student interests and characteristics, teacher relations and administration, why sports and physical education lessons exist, their importance, achievements, and taking seminars from experts in the field of sports about its place in the education system. As a result, it is understood that school administrators should be more conscious and supportive towards physical education lesson and its teachers to teach physical education lessons more efficiently.

Keywords: Problem, Physical Education Lesson, Teacher, School Administration

1.GİRİŞ

Problem, insan zihnini karıştıran, ona meydan okuyan ve inancı belirsizleştiren her şeydir. Bir kişinin istenilen hedefe ulaşmak amacıyla topladığı mevcut güçlerinin karşısına çıkan engel, bir problemdir. Problem, bireyin bir hedefe ulaşmada engellenme ile karşılaştığı bir çatışma durumu olarak ifade edilmektedir (Temel ve Ayan, 2015). Problem çözme farklı alanlarda farklı anlamlar içermektedir. Problem çözme her aşamasında farklı yetenek ve beceriler gerektirdiğinden, en yüksek düzeydeki zihinsel süreçlerden birisidir (Temel ve Ayan, 2015).

Problemin insan zihnini karıştırması gerekir. Buna göre bir problem bazı insanların zihnini karıştırmak bazıların ise karıştırmayabilir. Eğer insan bir problem ile daha önceden karşılaşmış ve onu daha önceden çözmüş ise, o problem kişi için bir sorun olmaktan çıkabilir. Öyleyse problemin kişi için yeni ve orjinal olması gerekir. Problem çözüme bilimsel yöntemin kullanılması birbirini takip eden aşamalar zincirini izler. Bu aşamalardan birincisi, problemin farkında olmaktır. Yani bir durumun problem olabilmesi için, o durumun kişiyi rahatsız etmesi ve bu rahatsızlık durumunun farkına varılması gerekir. İkinci aşamada ise problemin ne olduğu tanımlanır ve problem ile ilgili durum ortaya konulur, yani problemin kaynakları belirlenir. Üçüncü aşamada ise problemin çözümü için alternatif yollar ortaya atılır. Problem çözümlerinin son aşaması ise alternatif çözüm yollarından bir veya bir kaçını kullanarak problem durumunun ortadan kaldırılmasına çalışmaktır. Problem, bir süreç içerisinde uygun yöntemlerin kullanılması ile çözüldüğünde elde edilen sonucun doğru ya da yanlış olması gibi bir kontrol mekanizması gerektirir (Gelbal, 1991)

Eğitim, bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu tüm biçimlerini geliştirdiği süreçler bütünüdür (Tezcan, 1985). Bilgi toplumlarının en önemli vazgeçilmezlerinden olan eğitim, formal olarak okullarda verilmektedir. Okul yapısı içerisinde, eğitimin etkin ve verimli olarak yerine getirilmesinde öğretmenlerin büyük sorumlulukları vardır. Eğitimin yaygınlaştırılmasında en önemli unsur öğretmendir. Öğretmenlerin nitelikli insan gelişiminde oynadıkları rol ve sorumlulukları her geçen günde artmaktadır. Öğretmenlerin kendi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarında gelişim sağlayabilmeleri, onları bu zorlu mücadelelerinde güçlü kılacaktır. Spor bu amaca yönelik olarak kullanılabilir en önemli araçlardan birisidir (Kul ve Hergüner, 2002). Modern eğitim sistemi içerisinde beden eğitimi ve spor faaliyetleri insanların fiziksel, zihinsel, sosyal ve ahlaki yönden gelişmelerine katkı sağladığı, beden eğitimi ve spor dersinin eğitim sistemi içerisinde büyük bir öneme sahiptir (Eraslan ve Hacicaferoğlu, 2015).

Okul yönetiminin tutumu, öğretmenlerin beden eğitimi dersini verimli şekilde işleyebilmeleri için ve aynı zamanda dersin ve öğretmenin hedeflerine ulaşması için çok önemli bir etkidir (Ulucan, Türkçapar ve Cihan, 2012). Yönetici farklı görüşleri kendi bilgi ve deneyimlerinin ışığında birleştirme ve edindiği sonuçları özel sorunların çözümü için uygulama durumu ile karşı karşıya olan insandır. Bu bakımdan, bir taraftan genel teknikleri özel durumlara uydurmakta zorunda olduğu gibi diğer taraftan da tüm örgütün farklı yönlerini içeren bir çerçeve oluşturmak durumundadır (Satılmış, 1995).

İyi bir yönetici, birlikte görev yaptığı bireylere yaptıkları işler ve aldıkları kararlar konusunda sorumluluk üstlenmeye özendirir, güçlendirir ve onları destekler (Barutçugil'den aktaran Tokat 2013). Okul yöneticisi, öğretmenlerle etkili iletişim kurduğu ve her öğretmeni değerli bir varlık olarak kabul ettiği zaman başarılı olabilir. Bunun yanında okul yöneticisi, doğrudan öğrenme ortamını geliştirmeye ilgilenmek zorundadır. Ancak, okullarda, beden eğitimi dersine gereken önemin verilmediği görülmektedir. Temel hareketler çağındaki ilkökul öğrencileri oyundan yoksun kalmakta, ortaokul ve lise çağındaki öğrenciler, temel hareketler ve sportif alanlara yönlendirilmede yeterli imkânlarla desteklenmemektedir (Çelik'ten aktaran Tokat, 2013).

Literatürde konuyla ilgili çalışmalar görülmekle birlikte, yeni çalışmalarla beden eğitimi öğretmenlerinin sorunlarının irdelenmesi, tespiti ve ortadan kaldırılmasına yönelik tedbirlerin alınması, genel eğitiminin bir parçası olan Beden Eğitimi ve Spor dersi için oldukça önemlidir.

Eğitim sisteminin en küçük yönetim birimi olan okullarda yaşanan çatışmaların, önemli bir boyutunu öğretmenler ile okul yönetimi arasında yaşanan çatışmaların kapsadığı görülmektedir. Yapılan araştırmalar bunu destekler niteliktedir (Akçakaya, 2003; Bayar, 2015; Çolakoğlu ve Karaküçük, 2006; Demirhan, Bulca, Saçlı ve Kangalgil, 2014; Dökmen, 1994; Eraslan ve Hacicaferoğlu, 2015; Göktaş, Özmaden ve Yetim, 2012; Kaya, Bozdemir ve Demir, 2015; Kul ve Hergüner, 2018;; Ulucan, TürkÇapar ve Cihan, 2012; Şirinkan ve Gündoğdu, 2011; Tokat, 2013).

Akçakaya (2003) çatışmayı, iki ya da daha fazla seçenekten birisini tercih etme durumuyla karşı karşıya kalındığında ortaya çıkan görüş ayrılığı olarak düşünüldüğünde, örgüt yaşamında sadece kaçınılmaz olmakla kalmayacağını, aynı zamanda örgütsel yaşamın önemli bir parçası haline geleceğini belirterek, farklı seçeneklerin tartışılmasını ve farklı çözüm yollarının önerilmesini sağlayacağı şeklinde açıklamaktadır. Akçakaya (2003) aynı çalışmasında, örgütlerin içinde ortaya çıkan çeşitli düzeylerdeki çatışmalar ve bunların yönetimi, yöneticilerin zaman ve enerjilerini önemli ölçüde alan konulardan biri olduğunu belirtmektedir. Örgütlerde görev yapan çeşitli personel arasındaki anlayış, değer yargıları, amaçlar ve amaçlara ulaşmak için takip edilmesi gerektiğine inanılan yollar, sorunların algılanması ve çözümüne ilişkin düşüncelerdeki farklılıklar, uyumsuzluğa ve çatışmaya neden olduğunu ifade etmektedir. Yöneticilerin ise bu farklılıkları en uygun biçimde yöneterek, onları örgüt amaçlarını gerçekleştirecek şekilde birleştirmeleri gerektiğini açıklamaktadır.

Dökmen (1994) iletişim ve çatışma konusunu; Kişi içi iletişim ve çatışma, kişilerarası iletişim ve çatışma, örgüt içi iletişim ve çatışma, kitle iletişimi ve çatışma olarak incelemektedir. Dökmen'e (1994) göre İnsanın çevresi ile kuracağı iletişim, kendi içinde başlar. Kişilerarası iletişim sürecindeki bir insan, kısa sürelerle hem bilgi kaynağı, hem de alıcı olmaktadır. Bilgi kaynağı olduğunda bilgi üretmeye, hedef olduğunda ise gelen bilgileri yorumlamaya çalışan bu kişiler her iki durumda da iç iletişim gerçekleştirmek zorundadır. Kişiler kendi içlerindeki iletişimlerin yanı sıra iç çatışmalar da yaşarlar. Kişilerin bilinç-dışlarındaki ve bilinçlerindeki birtakım dinamikler, iç çatışmalarına yol açabilir. O'na göre karşılıklı iletişimde bulunan kişiler, bilgi, sembol üreterek, bunları birbirlerine aktararak ve yorumlayarak iletişimi sürdürürler. Kişilerarası çatışmaları oluşturan nedenleri ise başlangıç faktörleri şeklinde 11 maddede açıklamaktadır. Bunlar; biliş (cognition), algı (perception), duygu, bilinç dışı, ihtiyaçlar, iletişim becerisi, kişisel faktörler, kültürel faktörler, roller, sosyal ve fiziksel çevre ve mesajın niteliğidir.

Dökmen'e (1994) göre örgüt, iş ve işlev bölümü yaparak, bir otorite hiyerarşisi içinde, ortak bir amacı gerçekleştirmek için bir araya gelmiş insanların faaliyetlerinin koordinasyonudur. Dökmen (1994) bir örgütte görev alan kişilerin, önceden tanımlanmış birtakım rollere girerek, hiyerarşik bir düzen içinde bu rollerin gereğini yerine getirmeye çalıştıkları ve o örgütlerin işleyişleri sırasında örgüt üyeleri arasında birtakım çatışmalar yaşanabileceğini ifade etmektedir. O, bu durumu örgütlerin nitelikleriyle ilgili olarak "rol çatışmaları" ve "ast-üst" ilişkilerinden doğan çatışmalar şeklinde incelemektedir.

Çatışma iki kişi ya da iki grup arasında farklı nedenlerden dolayı ortaya çıkan anlaşmazlık durumu olarak ifade edilebilir. Bu anlamda çatışma her ne kadar insanın olduğu her yerde olabilen bir olgu iken örgütün ilerleyip gelişebilmesi için çatışmaların etkili şekilde yönetilerek çözülmesi önemlidir (Bayar, 2015).

Örgüt içerisinde bireyler, görevlerin belirsizliği, bilgilerin alt düzeylerden sağlanması, haksız görev dağılımları, ulaşılamayacak hedefler vb. sorun alanlarında sürekli çatışma yaşarlar. Araştırmacılar genelde çatışmanın olumlu olduğu konusunda birleşirler. Ancak, tüm çatışmaların iyi bir şekilde yönetilerek en iyi sonucun alınması gerekmektedir (Akçakaya, 2003).

Çatışmanın bir örgüt için sadece olumsuz sonuçları yoktur. Farklı araştırmacıların çatışmanın bir örgüt için olumsuz olduğu kadar olumlu yanlarının da olduğunu söyledikleri görülmektedir (Bayar, 2015). Gümüseli (1994) çatışmanın, var oluşunun aslında olumlu bir güç olarak ve örgütün sağlıklı bir şekilde işlediğinin işareti olduğunu ifade etmiştir (Akt., Bayar, 2015). Karip (2000) çatışmanın, toplumsal bir gerçek olduğunu, insanın olduğu her yerde çatışmanın olabileceğini ifade etmektedir. O'na göre çatışma, çağın gerektirdiği yenilenmeye ayak uyduramamış kurumların kendilerini gözden geçirmelerini; karşıt fikirlerin tartışmaya açılarak ortaya çıkacak olan yeni görüşlerin değerlendirilmesini ve sıradanlığı ortadan kaldırarak, iş ortamında canlılık ve hareket sağlayarak, çalışanların motivasyonunu artırır. Ayrıca çatışma ile beraber bireyler duygu ve düşüncelerini rahat bir şekilde ifade edebilirler ve bu nedenle karşı taraf ile daha rahat iletişime geçebilirler (Karip'ten aktaran Bayar, 2015).

Öğretmenlerin, meslek hayatlarında birçok alanda problem ve çatışma yaşadıkları bilinmektedir (Göktaş, Özmaden ve Yetim, 2012). Demirhan, Bulca, Saçlı ve Kangalgil (2014) , beden eğitimi öğretmenleri mesleki yaşamlarında görevlerine ilişkin birçok sorun ile karşılaştıklarını, özellikle ortaya çıkan problemlerin okul yönetimleriyle yaşandığını belirtmektedirler. Onlar, beden eğitimi dersine yönelik sorunların en aza indirilmesinde en büyük sorumluluğun yine beden eğitimi öğretmenlerine düşmekte olduğunu ve bu bağlamda beden eğitimi derslerinin verimli geçmesi ve iyi bir öğrenme ortamı oluşturulması için öncelikli olarak beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların tespit edilmesinin oldukça önemli olduğunu ifade etmektedirler. Demirhan, Bulca, Saçlı ve Kangalgil (2014),

beden eğitimi öğretmenlerinin, okul yönetimi ile ilgili karşılaştıkları sorunların başında, okul müdürü ve müdür yardımcılarının derse karşı ilgisiz olmaları, dersi önemsiz görmeleri, egzersiz programının önemini okul takımından gelen başarıya göre değerlendirmeleri, görevlendirmelerden (okul maçları gibi) hoşlanmamaları ve bu nedenle izin vermemeleri ile malzeme alımında destek olmamaları olduğunu belirtmektedirler.

Yukardaki literatür taramasına göre, bir örgüt olan okullarda beden eğitimi öğretmenin dersiyle ilgili, okul yönetimiyle çatışma yaşamasının kaçınılmaz bir durum olduğu anlaşılmaktadır. Olumlu ve olumsuz getirileri olan çatışmanın olumsuz yönlerinin minimize edilerek olumlu yönlerinin artırılması okul yönetiminin örgütte meydana gelen çatışmaları etkili şekilde yönetmesi ile mümkündür (Bayar, 2015).

İlgili çalışma, beden eğitimi öğretmenlerinin okul yönetimiyle yaşadığı problemleri belirlemekle beraber, yaşanan problemlerin nedenlerinin ve çözüm yollarının neler olabileceği konusunda, beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma sonunda elde edilen bulguların, beden eğitimi öğretmenleri, okul yöneticileri, eğitimciler, araştırmacılar ve eğitim örgütünün diğer paydaşları için faydalı olacağı düşünülmektedir. Araştırmanın amacı doğrultusunda araştırmacılar, araştırma boyunca aşağıdaki sorulara yanıt aramışlardır;

1. Problem kavramının tanımı nedir?
2. Beden Eğitimi öğretmenlerinin okul yönetimi ile karşılaştığı problemler nelerdir?
3. Okul yönetimi ile karşılaşılan problemlerin üstesinden gelinmesi için neler yapılmalıdır?

2.YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmayı, gözlem görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamak mümkündür. Bu da araştırmacının esnek olmasını, toplanan bilgilere göre araştırma sürecini yeniden şekillendirmesini ve gerek araştırma deseninin oluşmasında gerekse toplanan bilgilerin analizinde tümevarıma dayalı bir yaklaşım izlemesini gerektirir (Yıldırım, 1999).

Nitel araştırma farklı paradigmaları, farklı araştırma yöntemlerini, farklı veri toplama ve analiz tekniklerini kapsayan şemsiye bir terimdir. İnsana ve kültüre odaklanmak ve gerçek dünya ortamında araştırma yapmak farklı tanımların ortak yönleri olmakla birlikte her bir tanım farklı bir boyuta daha dikkat çekebilmektedir (Koca, 2017). Lichtman (2013) herhangi bir bilimsel araştırmada derinlemesine bilgi edinmek için nitel araştırma yaklaşımının gerekliliğini vurgulamıştır (Akt., Bayar, 2015). Patton (2002) nitel araştırmayı, araştırmacının araştırdığı olguyu manipüle etmeye girişmediği bir gerçek dünya ortamında olguların anlaşılmasına çalışıldığı bir araştırma süreci olarak tanımlamaktadır (Akt., Koca, 2017).

2.2. Araştırma Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Geleneksel teorilerde evrensellik önemlidir ve gerçekler durağan olgular olarak görülür. Oysa sosyal olgular için bir evrensellikten söz edilemez; sosyal olgular hiçbir zaman durağan değildir ve zamana göre değişkendir. Sosyal bilimlerin bu temel özellikleri nitel araştırmada kullanılan yöntemlerde dikkate alınmaktadır (Yıldırım, 1999). Olgubilim, olgu ile ilgili bilgiler elde etmek için bireylerin deneyimlerinden yararlanan bir araştırma desendir. Olgubilimde, oldukça fazla uygulama biçimi bulunmasına rağmen her birinde öznel deneyime öncelik verilmektedir (Kocacı, 2015).

2.3.Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemlerinden homojen örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Evren birbirine benzer tabakalara ayrılır. Bunlar içinde araştırmacının sorununu en iyi temsil edebilecek tabaka seçilir (Karatay, 2009). Küçük, homojen bir numunenin toplanması stratejisi vardır; bunun amacı, belirli bir alt grubu derinlemesine tanımlamaktır. Araştırma sentezcileri, çalışma tasarımlarında ve kavramsal kapsamalarında nispeten homojen olan çalışmaların seçilmesiyle bir ölçüde eleştiri problemin üstesinden gelebilirler. Homojen örnekler, çalışmalar arasında anlamlı karşılaştırmaları kolaylaştırabilir (Yağar ve Dökme, 2018).

Bu nedenle araştırmanın çalışma grubunu, Tokat ili, Erbaa ilçesine bağlı devlet okullarında, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı itibari ile en az 5 yıldır beden eğitimi öğretmenliği görevini sürdüren 8 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcıların kimliklerini ortaya koyacak herhangi bir bilgiye çalışma içerisinde yer verilmemiş olup katılımcılar; K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7 ve K8 şeklinde kodlanmışlardır. Mülakattaki söylemlerinden bir kısmı, bulguları destekleyici kanıtlar olarak alıntılar şeklinde bulgular kısmında yer almıştır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Beden Eğitimi Öğretmenlerine İlişkin Demografik Bilgiler

		f	%
Cinsiyet	Erkek	6	75
	Kadın	2	25
	Toplam	8	100
Yaş	30-35 yaş	5	62.5
	35-40 yaş	3	37.5
	Toplam	8	100
Çalışma Süresi	5-8 yıl	6	75
	9-12 yıl	2	25
	Toplam	8	100

Tablo 1’de de görüldüğü üzere, araştırmaya 2’si kadın, 6’sı erkek olmak üzere toplam 8 beden eğitimi öğretmeni katılmıştır. Görüşüne başvuranlardan 5’i 30-35 yaş aralığında, 3’ü ise 35-40 yaş aralığında, 6’sı 5-8 yıl çalışma süresi, 2’si ise 9-12 çalışma süresinde aralığında mesleki yaşamlarına devam etmektedirler.

2.4. Verilerin Toplanması

Veriler, görüşme tekniği ile yarı yapılandırılmış mülakat yöntemine göre toplanmıştır. Görüşme esnasında araştırmacılar katılımcılara açık uçlu sorular sormaktadır. Buna göre, yarı yapılandırılmış mülakat yönteminde araştırmacılar mülakat sorularını görüşme öncesinde hazırlamakla beraber mülakat esnasında katılımcıların vermiş olduğu cevaplara göre mülakat sorularında değişiklikler yapma, soruların sıralamasında yer değiştirmelerde bulunma ya da ek sorular ekleme gibi bazı esneklikler söz konusudur (Çepni, 2007; Akt., Bayar, 2015).

Katılımcılarla belirlenen yer ve saatte buluşularak yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Mülakatlar ortalama birer saat sürmüştür. Katılımcıların izniyle süreç de kayıt altına alınmış olup, elde edilen bütün ham veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmada fenomenolojik analiz yöntemi kullanılmıştır. Nitel veri analizi konusunda en sık karşılaşılan analiz türlerinden birini fenomenolojik analiz (FA) oluşturmaktadır. FA, ağırlıklı olarak varoluşçu psikoloji içerisinde gelişme gösteren bir yaklaşım olup, insanların çevrelerinde olup biten olayları nasıl değerlendirdiklerini anlamaya çalışan bir analiz türüdür (Wade ve Tavis’den aktaran Özdemir, 2010).

Fenomenolojik analiz, katılımcı tarafından tecrübe edilmiş bir olguya ilişkin psikolojik özü elde etmeye çalışır. Nitel araştırmalarda kullanılan muhakeme süreci algısal olarak parçaları bir araya getirerek bir bütün yaratmayı gerektirmektedir (Akturan ve Esen’den aktaran Göçer, 2013).

FA, özellikle tıp, sosyal psikoloji ve klinik psikoloji araştırmaları için oldukça uygun bir analiz tekniğidir. İnsanların kendi yaşamlarına dönük algılarının ve deneyimlerinin çalışılması, söz edilen bu bilim dalları için büyük önem taşımaktadır. FA, araştırmacı ile katılımcılar arasında dinamik bir etkileşim sürecinin yaşandığı bir analiz türü olarak da dikkat çekmektedir. FA, insanın bilişsel, duygusal ve bedensel durumlarını bütüncül perspektiften incelemektedir. FA’nın en önemli varsayımı, dil ile insanın duygu ve düşünceleri arasında sıkı bir bağ olduğu yönündedir. FA’yı uygulayan araştırmacı uygulamada, kişilerin söylediklerine dayalı olarak onların duygu ve düşüncelerini anlamaya ve yorumlamaya çalışmaktadır. Katılımcılarla yapılan görüşme sonrasında araştırmacı kayıt ettiği görüşme notlarını, araştırmanın amacına uygun olarak analiz etmektedir. Analiz sürecinde araştırmacı ilk olarak birbirine yakın verileri belirli gruplar altında kategorilere ayırmakta ve bu kategorilere dayalı olarak temaları ortaya çıkarmaktadır. Daha sonra bu temalar mevcut veriler ile kontrol edilmektedir. Bu aşamada eğer gerek duyuluyor ise temalar yeniden gözden geçirilmektedir. Son aşamada ise araştırmacı kendi cümleleri ile deneklerin konuya ilişkin algılarını yorumlamakta ve raporlaştırmaktadır (Smith ve Eatough’den aktaran Özdemir, 2010).

Verilerin, analizlerinin güvenilirlik ve geçerlikleri yeterli düzeyde veri toplama, zengin ve yoğun betimleme teknikleri kullanılarak sağlanmıştır (Merriam, 2009).

3.BULGULAR VE TARTIŞMA

Elde edilen veriler mülakat soruları kapsamında sırasıyla değerlendirilmiştir. Araştırmanın 1. mülakat sorusu “Problemi nasıl tanımlıyorsunuz?” şeklindedir. Bu soruya ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Problemin Tanımına Dair Görüşleri

Tema	Kod	Örnek Cümle
Probleme Bakış	Çözüm	K1, K2, K3, K4, K6, K8: “Problem, psikolojik olarak bir baskı oluşturan, rahatsızlık veren ancak doğru yönetildiğinde geliştiren, etkili bir iletişim ile doğru adımlar ve yöntemlerle çözülmesi mümkün bir durumdur.” (K2).
	Algı	K1, K2, K4, K5, K7: “Farkındalıkların eksikliği sonucu ortaya çıkmakla birlikte kişilere ve durumlara göre değişkenlik gösterir.” (K4).
	Tutum	K3, K5, K8, K7: “Akademik başarıya odaklanmış var olan duruma yenisini eklemeyen, sorunsuz ve olağan şekilde gündelik işlere devam etmeye kilitlenmiş okul idarecilerinin; sporu, sporcu ve dolayısıyla beden eğitimi öğretmenlerini maddi ve manevi gerekçelerle çalışma ortamından uzaklaştırma ve meslekten soğutma girişimleridir.” (K7).

Beden eğitimi öğretmenleri tarafından “*Problemi nasıl tanımlıyorsunuz?*” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, probleme çözüm odaklı bakışın olduğu ifadelerin çokluğu görülmektedir. Katılımcıların problemi, 1.Çözüm, 2.Algı, 3.Tutum olarak kategorize edilecek şekilde belirttikleri saptanmıştır.

Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinden biri probleme ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“*Problemi, aslında bir durumda konuyu nasıl algıladığımız üzerinden oluşan, algı zeminlerimizin farklılığından kaynaklanan ve ortak algı zeminlerinin oluşmasıyla da çözümünün mümkün olduğu, olabileceği bir yolculuktur diye tanımlayabilirim. Okul yöneticilerinin, bizi ve dersimizi anlayabilmesi için öğrenciye ve spora bizim gözümüzden bakması ve bakabilmesi gerekmektedir.*” (K1, bireysel görüşme, Aralık 2018).

Cüceloğlu (2002), empatik davranışın, aynı algı zemininden bakabilmek adına insan ilişkilerinde önemli bir sosyal beceri olduğu ve dolayısıyla ilişkilerde empati kurmanın, iletişim problemlerini engelleyeceğini ifade etmektedir.

Araştırmanın 2. mülakat sorusu “Okul Yönetimiyle Yaşadığınız Problemler nelerdir? Örnek olaylarla anlatabilir misiniz?” şeklindedir. Bu soruya ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3. Beden Eğitimi Öğretmenlerine Göre Yaşanılan Problemlerin Nedenleri

Tema	Kod	Örnek Cümle
Okul Yönetiminin Uygulamaları	Engel	K1, K2, K3, K6, K8: “Hafta sonu kursları (DYK) için beden eğitimi ve spor dersinin okul yönetimi tarafından kurs tercih listesine konulmaması ve dolayısıyla öğrenci seçimine kapalı olması açıklanamayacak bir durumdur. Okul yöneticisi şahsi olarak kurs derslerini kendisi belirlemektedir. Öğrencinin önüne, gitmesi gereken ders seçim formu dahi gitmemektedir. Bu davranışıyla okul yöneticisi, dersi, öğrenciyi, öğretmeni ve yönetmeliği yok saymaktadır.” (K8).
	Bilinçsiz Tepki	K3, K4, K7: “Beden eğitimi dersi içerisinde eğitsel oyun etkinliklerinin varlığından bir haber olmaları ve bilinçsizce tepki göstermeleri önemli bir problemdir. Eğitsel oyunları serbest zaman etkinliği gibi algılamalarını dersin kazanım ve uygulamalarına oldukça uzak olmalarına bağlıyorum.” (K3).
	Yetersiz Ders Saati	K1, K2, K6: “Haftalık ders programı içerisinde seçmeli spor dersleri için yeterli düzeyde ders saati verilmemektedir. İlköğretim çağı çocuğunun tüm gelişim alanlarını etkileyen ve bu dönemde en çok da ihtiyaç duydukları oyun ve hareketin kısıtlı ve yetersiz olması nedeniyle tanımladığımız eğitim amaçlarıyla maalesef çelişmekteyiz. Bu yüzden tüm eğitim ve okul yöneticilerine daha çok oyun daha çok hareket daha çok gelişim demek istiyorum.” (K2).
	Dersin İşgali	K1, K3, K8: “Okulumda yeteli ders saati bulamamaktadır. Bölgemizde beden eğitimi öğretmeni olmayan okullar bulunmakta ve hafta da 2 gün bu okullarda derse girmek öncelikli olarak tabii ki de bizlerin ancak mevcut okul yönetimleri beden eğitimi dersini okulda ek ders ücretini artırmak amacıyla yöneticiler veya diğer öğretmenler arasında paylaşmaktadırlar. Bunun mesleğin ayıbı olduğunu düşünüyorum ve hiçbir meslektaşımın buna tenezzül etmemesi gerektiğine inanıyorum.” (K1).

Beden eğitimi öğretmenleri tarafından “*Okul Yönetimiyle Yaşadığınız Problemler nelerdir?*” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, dersle ilgili, özellikle hafta sonu kursu olan DYK’lar için şahsi uygulamalarla maruz kalınan engellemelerin olduğuna yönelik ifadelerin çokluğu görülmektedir.

Katılımcıların yaşadıkları problemleri; 1.Engel, 2.Bilinçsiz Tepki, 3.Yetersiz Ders Saati, 4.Dersin İşgali olarak kategorize edilecek şekilde belirttikleri saptanmıştır.

Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinden biri yaşanan problemlere ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Şuan çalıştığım okulda 3. yılım ancak birçok hukuksuz ve eğitim yönetimine yakışmayacak şekilde dersimle ilgili engellemelere maruz kaldım. 3 yıldır seçmeli ders ve kurslar için beden eğitimi dersi öğrencilerimizin önüne seçmeleri için gitmemektedir. Hatta ders, kurs listesine dahi girmemektedir. Okul müdürünün kullandığı cümle son olarak, ben olduğum müddetçe bu şekilde olacak beğenmeyen tayin isteyebilir olmuştur.” (K1, bireysel görüşme, Aralık 2018).

Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinden bir diğeri ise yaşanan problemlere ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Çalıştığım okulda haftada 16 saat dersim bulunmaktadır. İlçemizde bazı okullarda beden eğitimi öğretmeni bulunmamaktadır. Bu okullarda haftada iki gün görev alabiliyoruz ve öncelikli olarak tabii ki de ders bizlere verilmelidir. Ancak okulların yönetsel anlayışı ve diğer branş öğretmenlerinin konuya ek ders ücreti açısından bakmaları nedeniyle maalesef beden eğitimi dersi paylaşılmaktadır.” (K2, bireysel görüşme, Aralık 2018).

Literatür analiz edildiğinde yukarıdaki bulgulara benzer sonuçların elde edildiği bazı çalışmalara rastlanılmaktadır. Bu bağlamda Demirhan, Bulca, Saçlı ve Kangalgil'in (2014) yapmış oldukları çalışmalarında; beden eğitimi öğretmenleri okul yönetimi bileşenlerini, okul müdürü, müdür yardımcıları, zümre başkanı ve okul aile birliği olarak tanımlamışlardır. Beden eğitimi öğretmenlerinin okul müdürleri ile karşılaştıkları sorunların başında okul müdürlerinin beden eğitimi dersine karşı ilgisiz olmalarını, dersi önemsiz görmelerini, altı saatlik egzersiz programının önemini okul takımından gelen başarıya göre değerlendirmelerini, görevlendirmelerden (okul maçları gibi) hoşlanmamaları ve bunun için gerekli izni vermemeleri ile malzeme alımında destek olmadıklarını ifade etmişlerdir. Müdür yardımcıları, zümre başkanı ve okul aile birliği ile ilgili bir sorun yaşanmadığı çünkü okul müdürünün daha baskın olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmanın 3. mülakat sorusu “Yaşadığınız Problemlerin Nedenleri nelerdir?” şeklindedir. Bu soruya ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Problemlerin Nedenlerine Dair Görüşleri

Tema	Kod	Örnek Cümle
Yönetimsel Anlayış	Yöneticinin Kişisel Algı ve Tutumu	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8: “Beden eğitimi dersine yönelik okul yöneticilerinin ön yargıları bulunmaktadır. Biz her yıl kendimizi ve dersimizi anlatmaya çalışıyoruz. Beden eğitimi dersinin önemi sistem içindeki yeri ve faydaları gibi savunma haliyle dersimizi ispatlama peşindeyiz. Okul yönetimi dersimize kendi bakışında bir değer biçmekte ve okul işleyişi içinde o noktada görmektedir.” (K1).
	Yönetici Niteliği	K1, K2, K4, K6, K7, K8: “Beden eğitimi dersinin çocuklar için katkılarını önemsemeyen okul yöneticilerinin bu konuda kendilerini geliştirme çabası içinde olmamaları da durumu ayrıca çıkmaza sokmaktadır. Okul yöneticilerinin beden eğitimi dersiyile ilgili bilgi ve bilinç düzeyleri yönetsel bakış açılarını önemli ölçüde etkilemektedir.” (K6).
	Değersiz Görme	K2, K3, K4, K6: “Akademik başarıya bir engel ve üniversiteye girişte bir katkısının olmadığı algısını güden ve besleyen okul yöneticilerinin, çocuklara ve gençlere gelişimsel bakmadıkları aşikârdır. Sporun bireye kazandırdığı önemli değerlerin fakında değildirlir. Sporun insan hayatında çok önemli bir disiplin ve duruş olduğu, eğitim ve sosyal hayata ve tabii ki sağlığımıza katkıları birçok kez kanıtlanmıştır. Birçok başarılı sporunun son derece başarılı eğitim hayatı bulunmaktadır. Aynı şekilde sporla birlikte ders başarısı artan birçok öğrenci bulunmaktadır. Ve yine sporun tüm dersleri destekleyerek pozitif enerji oluşturduğu ifade edilmektedir.” (K4).

Beden eğitimi öğretmenleri tarafından “Yaşadığınız Problemlerin Nedenleri nelerdir?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, okul yöneticilerinin spora yönelik algı ve bilinç düzeylerinin sonucuna bağlı bir yöneticilik tutumu veya anlayışı benimsediklerini ağırlıklı olarak ifade etmektedirler. Katılımcıların problemlerin nedenlerini; 1. Yöneticinin Kişisel Algı ve Tutumu, 2. Yönetici Niteliği, 3. Değersiz Görme olarak kategorize edilecek şekilde belirttikleri saptanmıştır.

Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinden biri yaşanan problemlere ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Amacın öğrenci olduğu bir sistemde hiçbir ders değersizleştirilemez ve bu hiçbir yöneticinin hakkı ya da haddi değildir. Bu nedenle okul yöneticilerinin başta şahsi amaçları, algı ve bilinç düzeyleri ile kişisel değerleri problemlerin temel nedenleridir. Spor kültürüne uzak okul yöneticileri, sporun faydalarını sözde bilmekte ancak uygulamalara gelince görmezden gelmektedirler.” (K6, bireysel görüşme, Aralık 2018).

Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinden bir diğeri ise yaşanan problemlere ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Okul müdürüm maalesef okulu kendi şahsi işletmesiymiş gibi düşünmekte ve işletmektedir. Beden eğitimi dersinin akademik başarıya hiçbir katkısının ve etkisinin olmadığını düşünmektedir ya da bu bahanelere sığınmaktadır. Çünkü beden eğitimi dersini seçmeli ve hafta sonu kursu için seçecek bunca öğrenci sıradayken dersimizi kurs listesine koymak hiç de akıllıca olmayacaktır onun için. Hele de hafta sonu kurs ücretlerini düşününce mümkünatı yoktur.” (K4, bireysel görüşme, Aralık 2018).

Literatür analiz edildiğinde yukarıdaki bulgulara benzer sonuçların elde edildiği bazı çalışmalara rastlanılmaktadır.

Kul ve Hürkün tarafından yapılan bir çalışmada (2018), okul yönetiminin beden eğitimi derslerine gereken önemi vermemesi önemli sorun olarak belirlenmiştir. Ayrıca okul yönetiminin beden eğitimi derslerine ve sosyal ve kültürel etkinliklere yeterince önem vermemesinin öğretmen performansını etkilediği de belirlenmiştir.

Demirhan, Bulca, Saçlı ve Kangalgil (2014) tarafından yapılan çalışmada, ortalama 8 yıllık mesleki kıdeme sahip olan ortaokul ve lise beden eğitimi öğretmenlerinin sahip oldukları mesleki problemlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada ilköğretim ve lise öğrencilerinin en fazla karşılaştıkları mesleki problemlerin başında okul yönetimindekilerin beden eğitimi dersini önemsiz görmeleri, öğretmenlerin özlük hakları konusunda bilgi sahibi olmamaları, müfettişlerin dersi değerlendirecek nitelikte olmamaları, tesis ve araç-gereç yetersizliği, dolaylı ders dışı etkinliklerin yapılamaması gibi nedenler tespit edilmiştir.

Araştırmanın 4. mülakat sorusu “Problemler karşısında ne gibi bir tutum ve davranış sergilediniz?” şeklindedir. Bu soruya ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Problemler Karşısındaki Tutum ve Davranışları

Tema	Kod	Örnek Cümle
Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tutum ve Davranışları	Açıklama Bilgilendirme	K1, K2, K3, K7, K8: “Problemler karşısında okul yönetimine, yapılanların haksızlık olduğunu söyledim. Kendimi ifade etmeye dersimi anlatmaya ve açıklamaya çalıştım. Sporun, başarılı başarısız, sorumlu sorumsuz öğrenci diye ayırt etmeden her çocuk üzerinde önemli bir etkisi ve katkısı olduğunu ifade ettim. Kursların ise, bu yoğun ders ve sınav takvimi içerisinde öğrenciler için bir yenilenme olduğunu, okul sporları faaliyetleri için de önemli bir etken olduğunu anlattım. Özetle, beden eğitimi dersinin varlığını, önemini ve eğitim sistemi içindeki yerini hatırlatmaya çalıştım.” (K3).
	İzleme Değerlendirme	K1, K2, K3, K4, K5: “Bu problemler karşısında beden eğitimi öğretmenin daima hazır, nitelikli, gelişimsel, mesleki donanıma sahip ve yenilikçi bir anlayışla görevine sarılmasını savundum ve bu şekilde davandım. Karşılaştığım tüm engellemelere rağmen dersin okulda etkisini kaybetmesine izin vermemekle beraber okul sporları faaliyetlerine kesintisiz olarak katıldık ve başarılarımızla etkinizi göstermeye çalıştık. Dersimize daima sahip çıktığımız takdirde öğrencilerimiz daima oyun ve sporla buluşacaktır.” (K1).
	Araştırma İnceleme	K1, K3, K4, K7: “Durumu anlamaya ve değerlendirmeye çalıştım ancak gözlemlerime göre beden eğitimi dersine yönelik uygulamaların yönetsel anlamda hiçbir haklı dayanağı yoktu. Zaten öğrencinin çıkarına değilse bir karar haklı bir yönü de olmadı bana göre. Açıkçası öğrenciyi öğretmeni ve dersi görmezden gelmesinden başka açıklaması yoktu maalesef. Çözüm konusunda ise ol aldığımızı söyleyemem.” (K1).
	Gelişimsel Tutum	K1, K2, K6, K8: “Mevzuatı inceledim ve yönetmeliğe baktım. Sonrasında müdür yardımcılarını ile konuştum ancak bana, beni haklı bulduklarını söylemekle birlikte kararın okul müdürünün olduğunu belirttiler ve maalesef belirsiz şahsi bir tasarrufun sonuçlarına mecbur bırakıldık.” (K2)

Beden eğitimi öğretmenleri tarafından “Problemler karşısında ne gibi bir tutum ve davranış sergilediniz?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, kategorize edilen başlıkların tamamına yönelik ifadelerinin bulunduğunu belirtmekle beraber, en başta tutum ve davranışlarını; 1. Açıklama/Bilgilendirme, 2. İzleme/Değerlendirme, 3. Araştırma/İnceleme 4. Gelişimsel Tutum olarak kategorize edilecek şekilde sıraladıkları saptanmıştır.

Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinden biri yaşanan problemlere ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Okul müdürüne yönetici olarak adil ve eşit davranmakla sorumlusunuz, tüm dersle gibi beden eğitimi dersi de eşit hak ve yetkilere sahiptir, özellikle öğrencilerimizin sizin engellemeleriniz nedeniyle bu dersten yeteli düzede faydalanamamalarının etik olmadığını ifade ettim.” (K8, bireysel görüşme, Aralık 2018).

Araştırmanın 5. mülakat sorusu “Problemlerin Çözümleri İçin Okul Yönetimi Neler Yaptı?” şeklindedir. Bu soruya ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 6. Problemlerin Çözümlerine Dair Okul Yöneticilerinin Tutum ve Davranışları

Tema	Kod	Örnek Cümle
Okul Yöneticilerinin Tutum ve Davranışları	Görmezden Gelme	K1, K4, K6, K7, K8: “Ben problemlerimi sağlıklı bir iletişimle dile getirmeye çalıştım. Okul müdürü beni dinlemekte ancak çözüm için ya oyalamakta ya da görmezden gelmektedir. Aslında çözüme dair okul yönetimi hiçbir adım atmadı ve hatta ben dile getirmediğim de sorun yokmuş gibi davranıldı.” (K7).
	Bahane Üretme ve Sığınma	K2, K3, K7: “Okul müdürü sıkıştığı anlarda TEOG sınavı ve akademik başarı ifadelerini bir bahane olarak önüme sürerdi. Spor bu algıya taşınması iyi niyetli değildi biliyordum. Kurslar için ailelerin sıcak bakmaması gibi bir de iddiası vardı. Ancak kurs için ders seçiminden ne ailenin ne de öğrencinin haberi olmayıyordu. Ailelerle görüşüm çok olumlu geri dönüşler aldım ve öğrencilerime sağlık raporu da alarak beden eğitimi dersinden kurs açılmasını sağladım. (K2).
	Destek	K5: “İlçe genelinde zümrelerimin sorun yaşadığı biliyorum. Benzer sorunlar önüme gelse de okul yönetimi tarafından destek görmekte ve problem olduğuna çözebilmekteyiz. Örneğin; okul yönetimi MEB’de ve okuldaki toplantılarda spora olan desteklerini açıklar, maddi destek için gerekli mercilere ve gerektiğinde kendi imkânlarına başvururlar. Spor yapar ve öğrencilerle oyunlara katılırlar. Diğer öğretmenlere sporun derslere olan katkılarından bahsediyorlar” (K5).

Beden eğitimi öğretmenleri tarafından “Problemlerin Çözümleri İçin Okul Yönetimi Neler Yaptı?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, sekiz katılımcıdan sadece bir tanesinin okul yönetimi tarafından desteklendiği görülmektedir. Genel olarak görmezden gelme halinin ağırlıklı olarak ifade edildiğini belirlemekle birlikte öğretmenlerin soruyu; 1.Görmezden Gelme, 2. Bahane Üretme ve Sığınma, 3. Destek olarak kategorize edilecek şekilde sıraladıkları saptanmıştır.

Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinden biri yaşanan problemlere ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Okul müdürüm problem karşısında iletişimden uzak bir ol izledi maalesef. İşleyiş bozulmasın, nasılsa o şekilde devam etsin, düzen aynen korunsun şeklindeki tavırlarının yanı sıra, sıkıştığı anlarda bizleri anlamak hatta dinlemek yerine tersine çevirme, kaşıt tepki geliştirme gibi savunma hallerine büründü.” (K3, bireysel görüşme, Aralık 2018).

Araştırmanın 6. mülakat sorusu “Siz Okul Yöneticisi Olsaydınız Problemlerin Çözümü İçin Neler Yapardınız? Niçin?” şeklindedir. Bu soruya ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Problemlerin Çözümlerine Yönetimsel Bakışları

Tema	Kod	Örnek Cümle
Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yönetimsel Bakışı	İletişim	K1, K2, K4, K8: “Problemler karşısında çözüm odaklı bir iletişim kurmaya çalıştım. Öğretmenlerin fikri ve düşüncelerine önem verir ortak kararların alındığı paylaşımların açık olduğu sorumlu bir okul yönetim ve işleyiş iklimi oluşturmaya çalıştım. Keyfi uygulamaların yerine kurum kültürüne uygun gerçekten öğrenci yararını gözetten bir anlayışla idarecilik yapmaya çalıştım”(K8).
	Öğrenciye Görelik	K2, K3, K7: “Kurslar ve seçmeli dersler için öncelikle öğrenci ilgi, istek, yetenek ve gönüllüğünü önemserdim ki zaten bu eğitimin amaçlarına uygun bir davranış olurdu .(K3).
	Çözüm	K2, K6: “Olumsuz tutumların hedefi olan tüm dersler için, öğretmen öğrenci ve velilere yönelik ilgili dersler hakkında bilgilendirme toplantıları ve çalışmalar yapardım.” (K2).
	Spor ve Sanata Teşvik	K4, K5: “Okulumuzda spor ve resim, müzik ve diğer sanatsal faaliyetleri destekler, yetenekli öğrencileri teşvik eder ve tüm öğrenciler için sosyal alanların devamlılığını sağladım.” (K6).
	Adil Yönetim	K1, K4: “Öncelikle öğretmene elimden gelen her desteği verirdim çünkü öğretmen bu kutsal mesleğin en çok çalışandır. İyi birer insan olarak yetişmelerini istediğim öğrencilerim için onları destekleyen tüm derslere eşit mesafede dururdum.” (K4).
	Gelişim	K2, K8: “Kendimi iletişim, insan ilişkileri ve yönetim uygulamaları konusunda geliştirmeye ve gelişime açık tutmaya gayret ederdim.” (K8).
	Profesyonel yönetim ve Kalite	K1, K3: “Yönetici profesyonel olmalı, duygularını ve çıkarlarını işine karıştırmamalıdır. Eğitimin doğasına, amaçlarına ve yönetmeliklere uygun hareket etmek sizin müdahalenizden daha adil olacaktır diye düşünüyorum. Söz konusu bir insanın yetişmesidir ve insan kaliteli bir eğitimi hak etmektedir. (K1)

Beden eğitimi öğretmenleri tarafından “Siz Okul Yöneticisi Olsaydınız Problemlerin Çözümü İçin Neler Yapardınız?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, 1.İletişim, 2.Öğrenciye Görelik, 3.Çözüm 4. Spor ve Sanata Teşvik 5. Adil Yönetim 6. Gelişim 7. Profesyonel Bakış ve Kalite olarak kategorize edilecek şekilde sıraladıkları saptanmıştır.

Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinden biri yaşanan problemlere ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Okul yöneticisi olsaydım her şeyden önce iletişime açık bir tutum içerisinde olurum. Problemler karşısında kaçmak yerine problemlerin nedenlerini anlamaya çalışırdım. Problemlerin bir ihtiyaçtan, bir rahatsızlıktan oluştuğunu düşünerek bunu avantaja çevirir dinamik ve gelişen bir okul iklimi oluşturmaya çalışırdım. Probleme bir sorun olarak değil bir yenilik ve değişim anlayışıyla yaklaşırdım. Mesleki anlamda kendimi geliştirir ve güncel tutmaya gayret ederdim. Tüm öğretmen ve derslere aynı mesafede durur, adil, eşit ve katılımcı bir yönetim anlayışı oluşturma çalışırdım.” (K1, bireysel görüşme, Aralık 2018)

Araştırmanın 7. ve son mülakat sorusu “Problemlerin Çözümleri İçin Önerileriniz Nelerdir?” şeklindedir. Bu soruya ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Problemlerin Çözümlerine Dair Önerileri

Tema	Kod	Örnek Cümle
Çözüm Önerileri	Nitelik	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8: “Madem ülkemizi geleceği gençlerin omuzlarında, madem yeni nesil öğretmenlerin eseri olacaktır, o halde bu sorumluluğu kaliteli yönetecek yöneticilere ihtiyaç vardır. Bu anlayışa uygun, gelişen, geliştiren ve destekleyen, sorumlu, misyon ve vizyon sahibi okul yönetimlerine ihtiyaç vardır. Adil, adaletli ve saygın kurum kültürünün olduğu okul yönetimlerine ihtiyaç duymaktayız. Okul yöneticilerinin, niteliklerinin, eğitimin amaçlarına, felsefesine, kalitesine ve yapısına uygun standartlara taşınması gerekmektedir.” (K1).
	Gelişim	K1, K2, K4, K6, K8: “Okul yöneticileri, kişisel gelişim, iletişim, öğrenci ilgi ve özellikleri, öğretmen ilişkileri ve yöneticilik gibi alanlarda eğitim görmeli ve geliştirilmelidirler. Sporun ve beden eğitimi dersinin neden var olduğu, önemi, kazanımları ve eğitim sistemi içinde yeri hakkında okul yöneticilerine eğitimler verilmesi gerekmektedir. Bu konuda spor alanında uzman kişilerden yararlanılmalıdır.” (K4).
	Denetleme	K3, K5, K8: “Düzenli olarak gelişim takibi ve denetlemelerin yapılması gerekmektedir. Öğretmenlerin görüşleri bu noktada son derece önemlidir. Eğitim kurumuna yakışmayan idareci davranışlarının bir caydırıcılığı olmalıdır.” (K8).
	Çalıştay	K3, K7: “Sporun, sadece okul yönetimleri için değil ülke gençliği ve toplumumuz için faydaları hakkında çalıştaylar yapılmalıdır.” (K3).
	Çözüm	K1, K5: Beden eğitim dersine yönelik olumsuz algı yönetimlerine izin vermemeliyiz. Tüm problemlerin çözümü ise, ısrarla çalışan, kendini geliştiren ve yenileyen, çalışkan beden eğitimi öğretmenleri olacaktır.” (K5).

Beden eğitimi öğretmenleri tarafından “Problemlerin Çözümleri İçin Önerileriniz Nelerdir?” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında yöneticini niteliklerine atıfta bulunan ifadelerin çoğunlukta olduğu belirlenmiştir. Buna göre çözüm önerilerinin;1.Nitelik, 2.Gelişim, 3.Denetleme, 4. Çalıştay, 5.Çözüm olarak kategorize edilecek şekilde sıralandıkları saptanmıştır.

Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinden biri yaşanan problemlere ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir:

“Aslında evet problemin çözümü için birçok anlamda mücadele edersiniz, yol kat edersiniz ama baktığınızda bu maalesef anlık, dönemlik ve en fazla yıllık bir çözüm olarak kalmaktadır. Bu yüzden ben bu problemlerin değişimi için beden eğitimi öğretmenlerinin, antrenörlerin ve spor uzmanlarının buldukları kurumlarda yönetimlere aday olmaları ve girmeleri gerektiğini düşünüyorum.” (K2, bireysel görüşme, Aralık 2018)

Literatür analiz edildiğinde yukarıdaki bulgulara benzer sonuçların elde edildiği bazı çalışmalara rastlanılmaktadır. Demirhan, Bulca, Saçlı ve Kangalgil (2014) öğretmenlerin bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerini; “Beden eğitimi dersinin öneminin kavratılmasına yönelik okul müdür ve müdür yardımcıları, veliler ve öğrencilere eğitimler verilmesi gerekmektedir. Denetimin konu uzmanı kişiler tarafından yapılması, yasa, yönetmelik ve özlük hakları ile ilgili bir dersin öğretmen yetiştirme programına dâhil edilmesi, ders planlarının merkezi bir kurul tarafından hazırlanması, haftalık ders saatinin artırılması, gerekli tesis, araç- gereç ve kaynağın temin edilmesi sağlanmalıdır.” şeklinde açıklamışlardır.

Ulucan, Türkçapar ve Cihan (2012) çalışmalarında okul içerisinde beden eğitimi dersine gereken önemin ve desteğin verilmesi, okul yöneticilerine, diğer branş öğretmenlerine, ailelere yönelik olarak eğitim faaliyetleri (konferans, seminer ve bilgilendirme toplantıları) düzenlenmesi gerekliliğini belirtmişlerdir.

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Beden eğitimi öğretmenlerinin okul yönetimiyle yaşadığı problemler konulu araştırma kapsamında 6'sı erkek 2'si kadın olmak üzere 8 beden eğitimi öğretmenin görüşlerinin derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma grubuna 3 adet kişisel bilgilerine yönelik demografik soru ve 7 adet konuya ilişkin mülakat soruları sorulmuştur.

Bulgulara göre; beden eğitimi öğretmenlerinin probleme çözüm odaklı bir anlayışla baktıkları belirlenmiştir. Araştırmada, okul yönetimiyle yaşanan problemlerin, temelde okul müdürü ve yöneticilerinin beden eğitimi dersine yönelik engellemeleri, bilinçsiz tepkileri, yetersiz ders saati uygulamaları, öğrenciler adına şahsi kararlar almaları ve fırsat olduğunda beden eğitimi dersini diğer öğretmenlere paylaştırmaları olarak belirlenmiştir. Problemlerin nedenlerini ise, yöneticilerin spora yönelik algı ve tutumlarının, yöneticilik anlayışlarının ve beden eğitimi dersini değersiz görme hissiyatlarının altında olduğunu açıkladıkları belirlenmiştir. Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin problemler karşısında iletişimi tercih eden planlı ve gelişimsel bir bakışla süreci takip etmeye çalıştıkları görülmüştür. Okul yönetimlerinin ise bu süreç içerisinde ağırlıklı olarak görmezden gelme, önemsememe ve bahaneler üretme gibi yollar denediği belirlenmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin yönetici konumunda olmaları halinde davranışlarına yönelik elde edilen bulgulara bakıldığında; iletişim ile çözüm kavramlarının ağırlıklı olarak ifade edildiği belirlenmiştir. Ayrıca okul yönetiminde, öğrenciye görelilik anlayışının asla göz ardı edilemeyeceği belirtilmiş, spor ve sanata teşvikin önemine vurgu yapıldığı belirlenmiştir. Aynı zamanda adil, gelişimsel ve profesyonel yönetim anlayışının öğretmenlerin gözünde yönetsel anlamda önemli birer donanım olduğu belirlenmiştir. Problemlerin çözümüne dair önerilere bakıldığında ise yönetici niteliklerinin uygun standartlara yükseltilmesinin olmazsa olmaz bir çözüm olduğunu çoğunlukla ifade ettikleri belirlenmiştir. Aynı zamanda yöneticilerin gelişimleri için tedbirlerin alınması ve okullara yönelik denetlemenin nitelikli ve sürekli olarak yapılmasının önemli olduğu belirlenmiştir. Bir diğer önemli çözümün ise, beden eğitimi öğretmenlerinin kendini sürekli geliştiren, mesleğine sımsıkı sarılan, problemler karşısında yılmadan çalışan bir tutuma sahip olmaları olduğu belirlenmiştir.

Bu doğrultuda araştırmacı aşağıdaki önerilerde bulunmuştur;

- 1.Okul yönetici nitelikleri yeniden tanımlanmalı ve eğitim-öğretim amaçlarına uygun kalite standartlarına yükseltilmelidir.
- 2.Okul yönetiminin faaliyetleri düzenli olarak denetlenmeli ancak bu anlamda öğretmenlerin de görüşleri alınmalıdır.
- 3.Okul yöneticilerinin, yönetsel anlamda eğitimler alması sağlanmalıdır.
- 4.Okul yöneticilerinin iletişim, problem çözme, etik davranış ve adil yönetim anlayışına yönelik hizmet içi eğitimler alması gerekmektedir.
- 5.Profesyonel yöneticiler yetiştirilmelidir.
- 6.Gelişen, geliştiren ve destekleyen, sorumlu, adil ve saygın kurum kültürünün olduğu okul yönetimleri desteklenmelidir.
- 7.Sporun ve beden eğitimi dersinin önemi, kazanımları ve eğitim sistemi içindeki yeri hakkında okul yöneticilerine seminerler verilmesi gerekmektedir. Bu konuda spor alanında uzman kişilerden yararlanılmalıdır.
- 8.Ders programı içerisinde beden eğitimi ders saatleri artırılmalıdır.
- 9.Kurslar için, beden eğitimi dersi tüm dersler gibi öğrencinin seçimine adil bir şekilde açılmalıdır.
- 10.Beden eğitimi öğretmenin olmadığı okullarda, beden eğitimi dersi ek ders ücretini arttırmak için paylaşılan bir ders olmaktan çıkarılmalıdır.
- 11.Beden eğitimi öğretmenlerinin, antrenörlerin ve spor uzmanlarının buldukları kurumlarda yönetimlere aday olmaları ve girmeleri önerilmektedir.

12.Mesleğine sınırsız sarılan, şevkle ve heyecanla çalışan, kendini geliştiren ve yenileyen beden eğitimi öğretmenlerinin, problemlerin çözümünde etkili olacağı düşünülmektedir.

Her çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da birtakım sınırlılıklar söz konusudur. Bu bağlamda ilgili çalışma nitel araştırma yaklaşımı ile gerçekleştirildiği için çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin sayısı sınırlıdır. Bundan dolayı çalışmada elde edilen bulgular genellendirilemez. Dolayısı ile katılımcı sayısının daha fazla olmasına olanak tanıyan nicel araştırma yaklaşımına dayalı çalışmalarda yürütülebilir. Ayrıca çalışma katılımcıların sadece Tokat İli, Erbaa ilçesindeki okullarda görev yapan öğretmenlerden meydana gelmesi bir diğer sınırlılıktır. Bu sınırlılığı ortadan kaldırma adına farklı illerde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerini de kapsayıcı çalışmalar yapılmalıdır. Bunun yanı sıra bu çalışma sadece beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Bu sınırlılığı ortadan kaldırmak adına sonraki çalışmalarda okulun diğer bileşenleri olan okul yöneticileri ve öğretmenlerinin de görüşleri alınmalıdır. Son olarak çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Daha sonraki çalışmalarda gözlem, doküman inceleme gibi farklı uygulamalarla veriler elde edilmelidir.

Sonuç olarak Beden Eğitimi derslerinin daha verimli geçebilmesi için okul yöneticilerinin Beden Eğitimi dersine ve öğretmenlerine yönelik daha çok bilinçli ve destekçi hareket etmeleri gerektiği anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akçakaya, M. (2003). Çatışma Yönetimi ve Örgüt Verimliliğine Etkisi. *Kamu-iş*, 7(2),1-27.
- Bayar, A. (2015). Bir Örgüt Olarak Okulda Meydana Gelen Çatışma Nedenleri ve Çözüm Yollarına Yönelik Okul Müdürlerinin Görüşleri, *Sakarya University Journal of Education*: 5 (3), 130-141.
- Demirhan, G., Bulca, Y., Saçlı, F. & Kangalgil, M. (2014). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Uygulamada Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (2), 57-68
- Dökmen, Ü. (1994). İletişim Çatışmaları ve Empati. İstanbul: Sistem
- Eraslan, M. & Hacıcaferoğlu, B. (2015). Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Derslerinde ve Meslek Yaşamlarında Karşılaştıkları Sorunlar, *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*: 2 (3), 1-11.
- Göçer, A. (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dil Kültür İlişkisi Üzerine Görüşleri: Fenomenolojik Bir Araştırma, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*: 15 (2), 25-38.
- Göktaş, Z., Özmaden, M. & Yetim, A., (2012). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Meslekte Karşılaştıkları Sorunlar (Balıkesir İli Uygulaması), *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*: 13 (1), 112–118.
- Karatay, M. (2009). Araştırmada Örneklem, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Url’si. 80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/eay/mkaratay.doc
- Koca, C. (2017). Spor Bilimlerinde Nitel Araştırma Yaklaşımı, *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 28 (1), 30–48.
- Kocabıyık, O. (2015). Olgubilim ve Gömülü Kuram: Bazı Özellikler Açısından Karşılaştırma, *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*: 6, (1), 55-66.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*: 11 (1), 323-343.
- Temel, V. & Ayan, V. (2015). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerileri, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*: 17 (29), 70-76.
- Tezcan M. (1985). Eğitim Sosyolojisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları: 150
- Tokat, S. (2013). Beden Eğitimi Öğretmenleri ve Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Etkinliği Üzerine Görüşlerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Satılmış, M. (1995) Okul yönetimi, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya

Ulucan, H., Türkçapar, Ü. & Cihan, B. (2012). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Meslekte Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi (Kırşehir İli Uygulaması), Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi: 13 (2), 265-277.

Yağar, F. & Dökme, S. (2018). Niteliksel Araştırmaların Planlanması: Araştırma Soruları, Örneklem Seçimi, Geçerlik ve Güvenirlik, Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi 2018: 3 (3), 1-9.

Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi, Eğitim ve Bilim Dergisi: 23 (112), 7-17.

